

NULÄGE OCH OMVÄRLD

2013

Europa 2020: Västerbotten

REGION
VÄSTERBOTTEN

NULÄGE OCH OMVÄRLD

Nuläge och omvärld är en del av den omvärldsbevakning som sker på Region Västerbotten. I den här rapportserien sammanfattas varje år några av de utmaningar och möjligheter som regionen står inför. Här presenteras aktuell statistik kopplat till trender för bidra till en analys av omvärldens påverkan på Västerbottens län. År 2013 publiceras tre rapporter i serien:

OMVÄRLDSTRENDER SOM PÅVERKAR VÄSTERBOTTEN

Rapporten presenterar de aktuella trender och tendenser som identifierades på framtidsdagen 2012 av företrädare från regionens näringsliv, kommuner, länsstyrelsen och universitetet. Omvärldstrenderna har undersökts ytterligare och kort analyserats med bland annat hjälp från nätverket kompetensplattformen och nätverket för näringslivsansvariga i Region Västerbotten.

VÄSTERBOTTENS MÖJLIGHETER I EU

Inom ramen för den Europeiska unionen finns en mängd program, strategier och samarbeten som kan användas för att stärka Västerbottens utveckling. En översiktlig bild ges av hur EU arbetar med att integrera Europas regioner och vilka utvecklingsinstrument som finns tillgängliga.

EUROPA 2020: VÄSTERBOTTEN

Europa 2020 är EU:s tillväxtstrategi för det här decenniet. Strategin innehåller tydliga målsättningar för sysselsättning, utbildning, utanförskap, forskning samt klimat och miljö. Rapporten följer upp målsättningarna för länets kommuner. Genom en jämförelse med Sverige och EU-27 ges en omvärldsbild av samhällsutvecklingen.

INNEHÅLL

EUROPA 2020: VÄSTERBOTTEN

EU 2020: STRATEGIN, INRIKTNINGARNA, MÅLEN	2
SYSSELSÄTTNING	4
Ökad sysselsättning	4
UTBILDNING	6
Fler med gymnasiekompetens	6
Fler med högre utbildning	8
UTANFÖRSKAP	10
Minskat socialt utanförskap	10
FORSKNING OCH UTVECKLING	12
Ökade resurser till FoU	12
KLIMAT OCH ENERGI	14
Minskade utsläpp av växthusgaser	14
Energieffektivisering	16
Minskad användning av icke förnybara energikällor	18
EU 2020 PÅ REGIONAL OCH LOKAL NIVÅ	20
EU 2020 – ÖVERSIKTSTABELL	22
KÄLLOR	24

EU 2020: STRATEGIN, INRIKTNINGARNA, MÅLEN

EUROPAS TILLVÄXTSTRATEGI

Europa 2020¹ är Europas tillväxtstrategi för det här decenniet. Europa har haft sämre ekonomisk tillväxt under de senaste decennierna än andra stora ekonomier som USA och Kina. Den senaste krisen har dessutom drabbat Europa hårt och tecken på återhämtning verkar längre bort än för USA och Kina. Europa 2020 är ramverket för att skapa högre ekonomisk tillväxt och fler jobb fram till år 2020.

Strategin har tre inriktningar. Den ekonomiska tillväxten ska vara smart, hållbar och inkluderande. En smart tillväxt utgår från de regionala förutsättningarna och innebär att alla regioner bidrar till den samlade tillväxten. En hållbar tillväxt tar hänsyn till effekterna av ekonomisk aktivitet på miljön och klimatet. En inkluderande tillväxt innebär att alla grupper i samhället får ta del av och bidra till ekonomisk tillväxt.

Inriktningarna tydliggörs genom fem målrubriker för sysselsättning, utbildning, utanförskap, forskning samt klimat och energi. Dessa är konkret formulerade i åtta olika målsättningar.

Utifrån de målsättningar som är gemensamt beslutade på europeisk nivå har sedan varje land specificerat egna nationella målsättningar*.

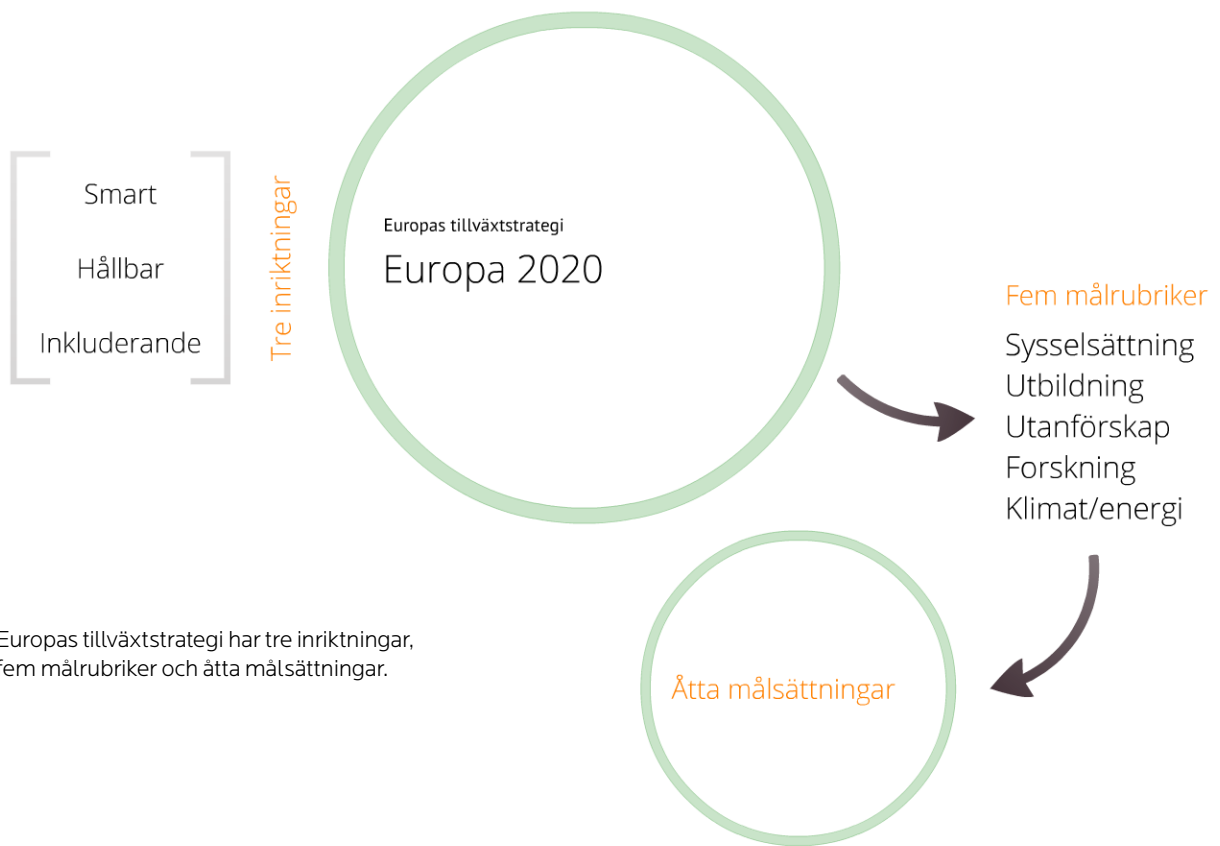
Sverige har på många områden bättre förutsättningar än andra länder i Europa och har därför överlag mer ambitiösa målsättningar än de flesta andra länder.

Den regionala och lokala nivån² är viktig för att den europeiska strategin ska kunna genomföras. Strategin styr de ekonomiska resurser EU tillhandahåller inom sammanhållningspolitiken. Sammanhållningspolitiken är den samlade politiken för utvecklingen av regional sysselsättning och konkurrenskraft.

UPPFÖLJNING

Den övergripande strategin följs upp årligen på europeisk och nationell nivå. Utifrån en årlig tillväxtöversikt på europeisk nivå beslutas om riktlinjer för länderna, utifrån vilka länderna sedan presenterar sina årliga strategier. I stabilitetsprogram presenteras åtgärder och reformer för sunda offentliga finanser. I nationella reformprogram presenteras åtgärder och reformer nödvändiga för att uppnå de nationella målsättningarna i Europa 2020-strategin. De nationella strategierna godkänns sedan på europeisk nivå och införlivas sedan i de nationella budgetförslagen. Den här genomgången sker varje vår och benämns den europeiska planeringsterminen.

* De nationella målsättningarna specificeras i Nationella reformprogrammet 2012³ tillsammans med en lägesanalys för Sverige.

Europas tillväxtstrategi har tre inriktningar, fem mål­rubriker och åtta målsättningar.

SYSSELSÄTTNING

ÖKAD SYSSELSÄTTNING

En ökad sysselsättningsgrad är viktig inom en rad områden. Dels ur ett inkluderande perspektiv där personer kommer i sysselsättning istället för att fastna i bidragsberoende. Dels som en indikation på smart tillväxt. En hög sysselsättningsgrad skapar förutsättningar för att försörja befolkningen.

Det nationella målet är att sysselsättningsgraden i åldersgruppen 20-64 år ska vara väl över 80 procent år 2020.

LÄGRE SYSSELSÄTTNING I VÄSTERBOTTEN

Västerbotten har en någon lägre andel sysselsatta än Sverige totalt. Sysselsättningsgraden var 76,7 procent år 2010 för befolkningen 20-64 år. Fem av länets kommuner har en sysselsättningsgrad över det uppsatta målet om 80 procent. Samtliga kommuner utom Umeå har en sysselsättningsgrad över 75 procent. Umeå med sin stora andel studenter drar ned sysselsättningsgraden för hela länet. Ser man till tätorterna har flertalet en sysselsättningsgrad på över 80 procent och i Umeå finns flera tätorter med sysselsättningsgrad på över 90 procent.

En hög sysselsättningsgrad är viktig för att skapa en bred ekonomiskt bas för välfärdssamhället. En kraftigt minskan-

de befolkning i gruppen 20-64 år kan skapa en brist på arbetskraft. Ett komplement är sysselsättningskvot eller försörjningskvot som visar försörjningsbördan per sysselsatt. Bjurholm och Åsele har en försörjningskvot på över 1, det vill säga här försörjer den sysselsatta befolkningen fler än en person utöver sig själv.

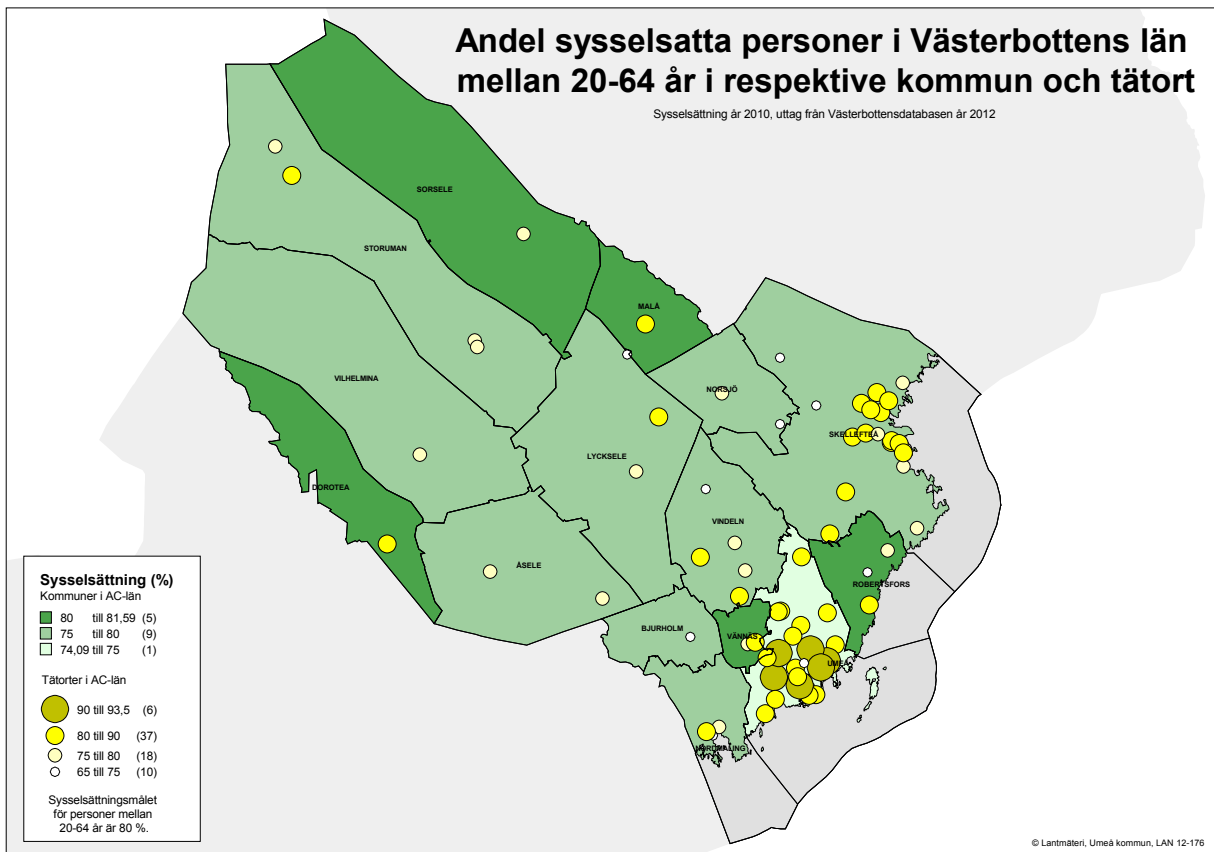
HÖG SYSSELSÄTTNINGSGRAD FÖR KVINNOR

Sysselsättningsgraden i Sverige är på den högsta nivån bland EU-länderna. År 2010 uppgick sysselsättningsgraden för åldersgruppen 20-64 år till 78,7 procent jämfört med 68,6 procent i EU-27. En förklaring till varför Sverige hävdar sig väl i den nationella jämförelsen är den höga sysselsättningsgraden bland kvinnor, även om sysselsättningsgraden bland kvinnor är lägre än bland män.

För de med utländsk bakgrund har kvinnor en högre sysselsättningsgrad än män. Oavsett kön har de med utländsk bakgrund en betydligt lägre andel sysselsatta. Ju längre tid som passerat sedan personer med utländsk bakgrund kom till Sverige desto mindre skillnad i sysselsättningsgrad. Det är även skillnader i sysselsättningsgrad beroende på ursprungsland.

	Totalt	Unga (18-24 år)	Kvinnor	Män	Utländsk bakgrund	Äldre (50-64 år)
VÄSTERBOTTEN	76,7	48,0	75,7	77,7	50,8	78,8
SVERIGE	78,7	-	75,7	81,7	-	-
EU27	68,6	-	62,1	81,7	-	-

Gruppen Unga samt personer med Utländsk bakgrund har en lägre sysselsättningsgrad på arbetsmarknaden. Gruppen äldre har den högsta sysselsättningsgraden.

Länets kommuner har en hög sysselsättningsgrad i ett europeiskt perspektiv, där vissa tätorter har en sysselsättningsgrad på över 90 procent. Kartan finns även för respektive män och kvinnor på <http://www.regionvasterbotten.se/erup>

UTBILDNING

FLER MED GYMNASIEKOMPETENS

En framtida arbetsmarknad förväntas kräva gymnasial kompetens. Genom att minska andelen utan gymnasial examen minskar man risken för att dessa personer skall hamna utanför arbetsmarknaden med socioekonomiska problem som följd.

Den nationella målsättningen är att mindre än 10 procent av gymnasieeleverna ska hoppa av gymnasieskolan. I praktiken används andelen med gymnasie-kompetens i åldrarna 19-24 år eftersom det saknas bra statistik på avhoppare*.

SKILLNADER INOM LÄNET

Ingen av länets kommuner har idag en gymnasiekompetensnivå på 90 procent i det här åldersintervallet. Storuman är den kommun som ligger närmast målet med en gymnasiekompetensnivå på 89,63 procent. I snitt var åttonde 19-24 åring i länet saknar gymnasiekompetens. Det är stora skillnader inom länet, där de kommuner som saknar gymnasieskola tenderar att ha lägre andel med gymnasiekompetens. Undantaget är Robertsfors, som har låg andel med gymnasiekompetensnivå.

I ett europeiskt perspektiv har Centraleuropa en lägre andel avhoppare än övriga delar av Europa. Kroatien och Slovenien har de lägsta nivåerna för avhopp bland personer i åldrarna 18-24 år. Sverige som helhet klarar sig väl i en europeisk jämförelse men har en dubbelt så hög andel avhoppare som Kroatien och Slovenien. Andelen svenska 18-24-åringar utan fullföljd gymnasieutbildning och som inte befann sig i utbildning uppgick till 6,7 procent år 2011 enligt Eurostat**. Genomsnittet inom EU som helhet har successivt förbättrats något, men andelen avhoppare uppgick trots det till 13,3 procent 2011.

SKILLNADER MELLAN GRUPPER

Andelen med avklarad gymnasium är lägre bland de med utländsk bakgrund i länet. För endast en kommun, Robertsfors, har personer med utländsk bakgrund högre andel med avklarad gymnasiekompetens. För länet som helhet skiljer det 10 procentenheter mellan personer med utländsk bakgrund och personer med svensk bakgrund.

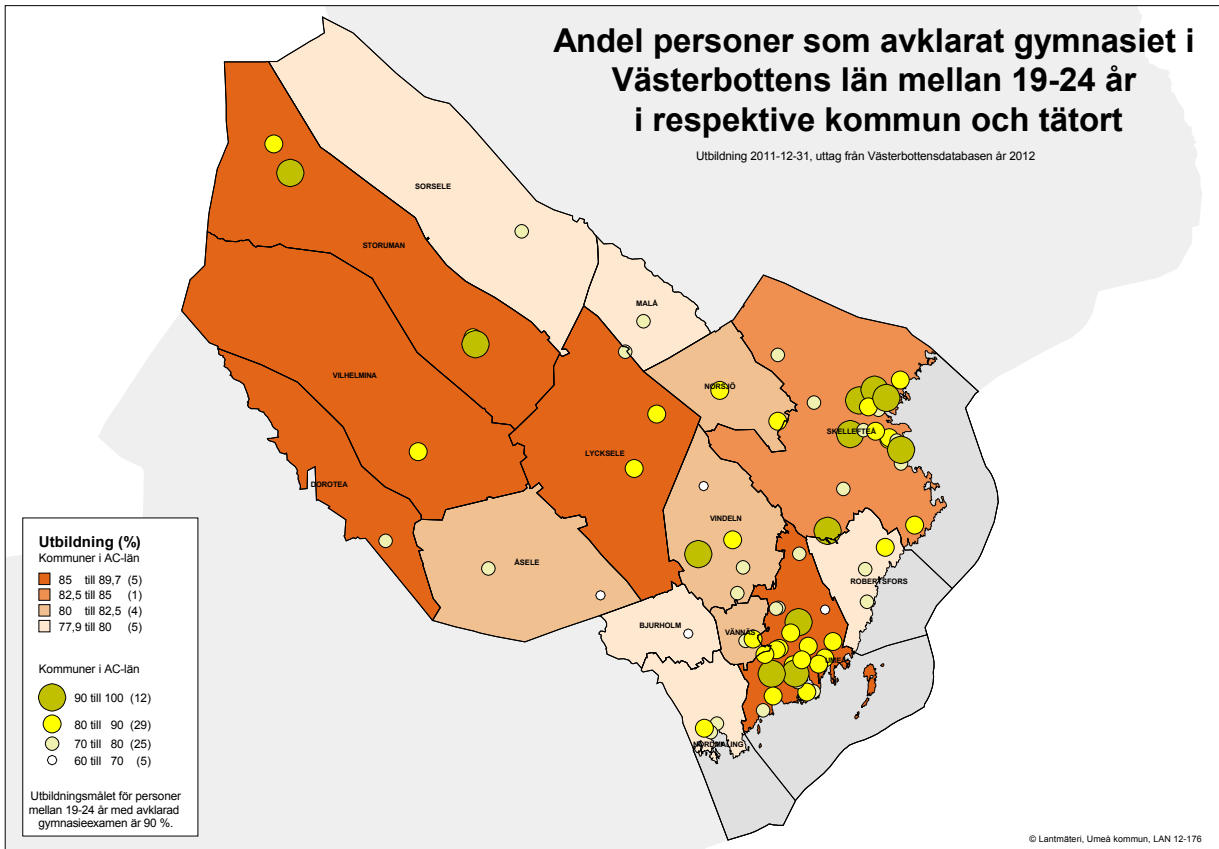
Kvinnor har en högre andel med gymnasiekompetens än män i Västerbotten (kvinnor 87,8 procent mot männens 84,8 procent). I Lycksele, Vilhelmina och Bjurholm har männen en högre andel med gymnasiekompetens.

* Eftersom de flesta 18-åringar läser på gymnasieskolan undersöks åldersintervallet 19-24 år.

** Andelen som inte fullföljer sina gymnasiestudier på utsatt tid är betydligt högre.

Andel personer som avklarat gymnasiet i Västerbottens län mellan 19-24 år i respektive kommun och tätort

Utbildning 2011-12-31, uttag från Västerbottensdatabasen år 2012

Många ungdomar i åldern 19-24 år saknar gymnasiekompetens och därmed riskerar att hamna i ett utanförskap. Kartan finns även för respektive män och kvinnor på <http://www.regionvasterbotten.se/erup>

UTBILDNING

FLER MED HÖGRE UTBILDNING

I övergången mot en kunskapsbaserad ekonomi blir en välutbildad arbetskraft en konkurrensfördel. En hög andel av befolkningen med eftergymnasial utbildning är en förutsättning för mycket av den forskning och utveckling som ligger till grund för innovationer.

Den nationella målsättningen är att minst 40-45 procent av befolkningen ska ha eftergymnasial utbildning som är minst 2 år i åldersgruppen 30-34 till år 2020.

MÅNGA OCH FÅ HÖGUTBILDADE

Västerbotten har en hög andel av befolkningen 30-34 år med eftergymnasial utbildning. Totalt hade 50,8 procent en eftergymnasial utbildning år 2011. Andelen var betydligt högre bland kvinnor, 59,4 procent, än bland män, 42,9 procent.

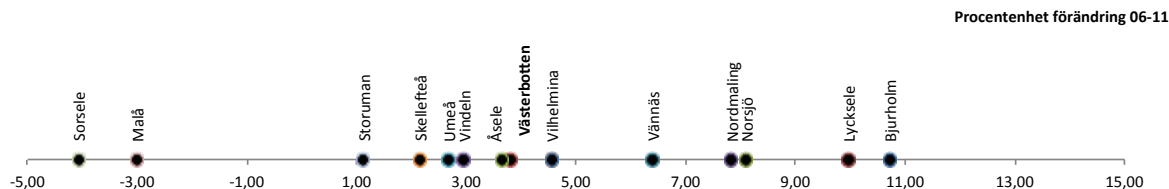
Geografiskt är det stor spridning i länet. Umeå kommun har den sjätte högsta andelen med eftergymnasial utbildning i Sverige, 61,55 procent av befolkningen 30-34 år och Dorotea har den lägsta andelen i Sverige (18,75 procent). Överlag är

det fler med eftergymnasial utbildning i tätorterna vilket pekar på att storleken på arbetsmarknaden kan vara en faktor som förklarar de geografiska skillnaderna.

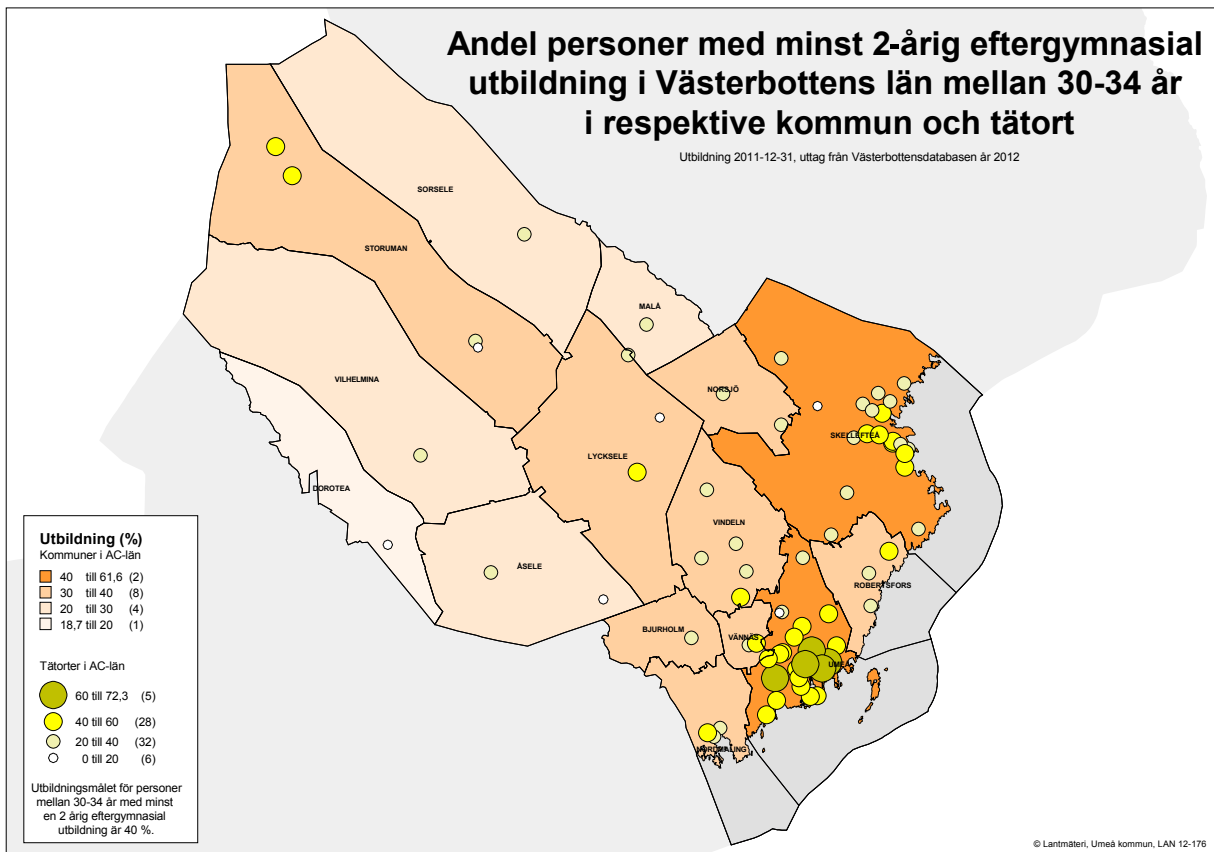
POSITIV UTVECKLING I LÄNET

Utvecklingen under de senaste åren har för länet varit positiv, 3,79 procentenheter högre andel med eftergymnasial utbildning bland 30-34 åringarna år 2011 jämfört med 2006. Malå och Sorsele minskar sin andel under perioden medan Bjurholm och Lycksele ökar med cirka 10 procentenheter vardera.

Andelen 30-34-åringar som har minst tvåårig eftergymnasial utbildning har ökat i Sverige sedan 2002 och uppgick 2011 till 47,5 procent, vilket ligger över EU:s mål. I detta mått ingår också utbildningar som inte hör till högskolan. Dessa utbildningar har ökat påtagligt under senare år, framför allt utbildningar på yrkeshögskola. Även i Europa i övrigt har andelen med eftergymnasial utbildning ökat kraftigt, och uppgick år 2011 till 34,6 procent (EU-27).

Minskad andel med eftergymnasial utbildning kan vara en indikation på svårighet att erbjuda högutbildade arbete på en liten arbetsmarknad.

Invånare med eftergymnasial utbildning är koncentrerade till tätorter och till kommuner utmed kusten. Kartan finns även för respektive män och kvinnor på <http://www.regionvasterbotten.se/erup>

UTANFÖRSKAP

MINSKAT SOCIALT UTANFÖRSKAP

Sveriges nationella mål för ökad social delaktighet kompletterar sysselsättningsmålet genom att ta fasta på de grupper som står utanför arbetskraften eller som riskerar att hamna utanför. En svag förankring på arbetsmarknaden är ofta kopplat till ekonomisk utsatthet och till ett ökat beroende av välfärdssystemen. En ökning av andelen i arbete leder till att andelen som kan försörja sig själva ökar och att andelen ekonomiskt utsatta minskar. Europa 2020-strategin har en tydlig inriktning mot att alla ska bidra till och få ta del av den ekonomiska tillväxten.

Det nationella målet för utanförskap är definierat som andelen av åldersgruppen 20-64 år som inte arbetar och av olika skäl inte heller söker arbete*, är långtidsarbetslösa eller långtidssjukskrivna. Andelen i utanförskap ska vara väl under 14 procent år 2020.

STÖRRE SOCIAL DELAKTIGHET

I Sverige utgör den här gruppen cirka 13 procent av 20-64-åringarna år 2011, vilket är en minskning med en procentenhet jämfört med föregående år. Västerbotten har en

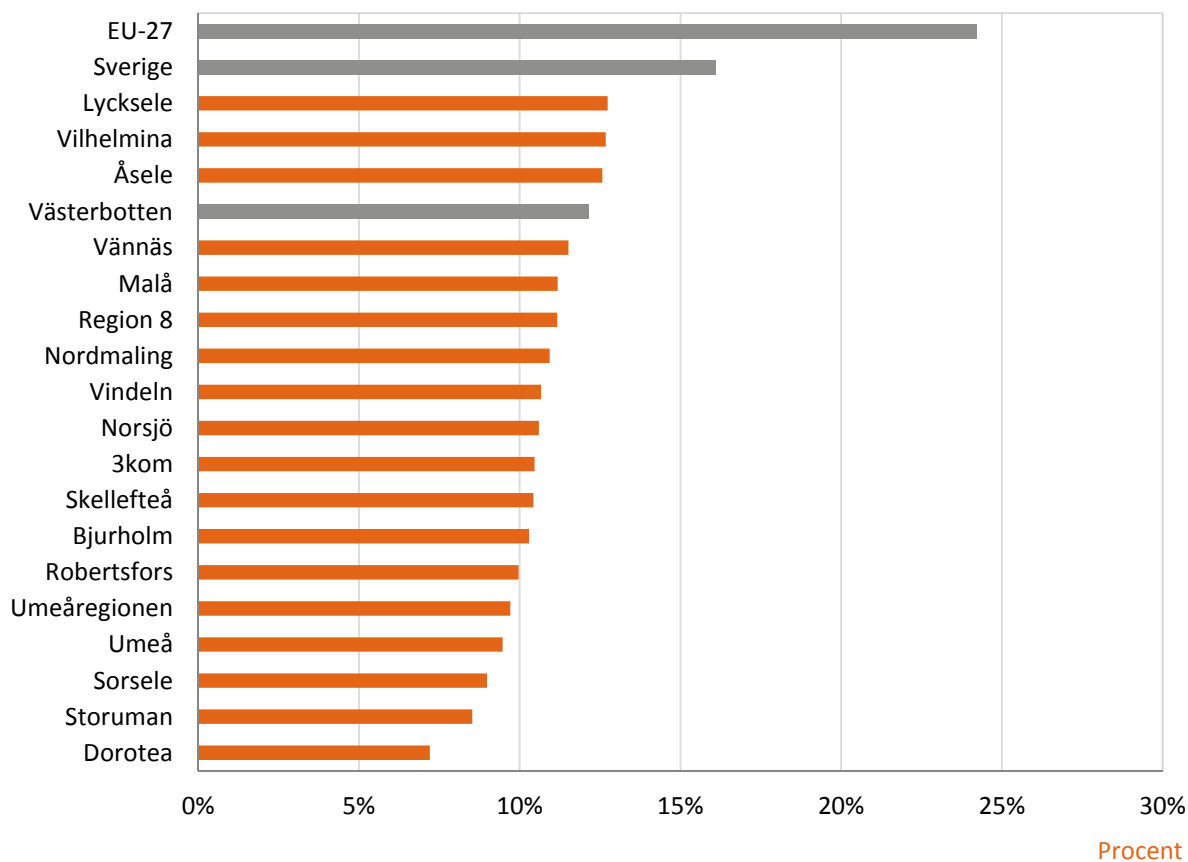
lägre andel utanför den sociala delaktigheten än riket för 2010. Andel långtidssjukskrivna är inte tillgänglig på kommunnivå varför statistiken på kommunnivå underskattar andelen av befolkningen 20-64 år som är i utanförskap. Den lägsta andelen är utanförskap är i Dorotea kommun och de högsta i Åsele, Vilhelmina och Lycksele.

EUROPEISKA MÅLSÄTTNINGAR

Jämförelser med övriga regioner i Europa försvåras av att Sverige inte använder samma mål som övriga EU-27 utan har ett eget mål. På EU-nivå används tre indikatorer för att uppskatta antalet som lever i fattigdom eller socialt utanförskap: antal personer med låg arbetsintensitet, antal personer med svag ekonomi samt personer i risk för fattigdom. Det finns inte jämförelser som endast redovisar länet men det finns resultat för både Västerbottens och Norrbottens län tillsammans. Dessa båda län redovisar en nivå om fattigdom eller personer i socialt utanförskap på 14,8 procent för år 2011, vilket är 1,3 procentenheter lägre än riket. Det sociala utanförskapet i EU-27 var samma år 24,2 procent.

* Heltidsstuderande ingår inte.

Socialt utanförskap** 2010

Fler än var tionde person i länet är i ett utanförskap där de är utanför arbetskraften, långvarigt sjuka eller långtidsarbetslösa.

** Eftersom utanförskapet är en aggregerad indikator där en av variablerna inte finns på kommunnivå underskattas värdet för utanförskap på kommunnivå.

FORSKNING OCH UTVECKLING

ÖKADE RESURSER TILL FOU

En förutsättning för hållbar tillväxt är satsningar på forskning och utveckling för att få fram nya innovationer*. Genom forskningen åstadkoms ny kunskap och nya idéer. Ett systematiskt utvecklingsarbete kan sedan omsätta forskningens resultat och annan kunskap i ett utvecklande av nya eller förbättrade material, varor, tjänster, processer eller metoder. Forskning och utveckling sker inom flera olika samhällssektorer: företagssektorn, universitets- och högskolesektorn och den offentliga sektorn (kommun, landsting och stat).

Den nationella målsättningen är att andelen FoU av bruttonationalprodukten (BNP) ska vara 4 procent år 2020.

MER FORSKNING ÄN UTVECKLING

År 2011 var FoU i Västerbotten cirka 4 procent av bruttoregionalprodukten (BRP). Totalt satsades cirka 3,4 miljarder kronor på FoU i länet. Till skillnad från många län i Sverige sker FoU i Västerbotten i mindre utsträckning i företag. I Sverige som helhet utgörs nästan 70 procent av företagens FoU,

medan motsvarande siffra för Västerbotten är 13 procent. I Västerbotten sker forskning och utveckling i huvudsak inom universitetssektorn. Det kan indikera att tyngdpunkten i Västerbottens FoU är inom forskning snarare än utveckling.

INTERNATIONELL JÄMFÖRELSE

I en internationell jämförelse är andelen FoU av BNP relativt hög i Sverige, 3,37 procent år 2011, och Sverige har också tillsammans med Finland den mest ambitiösa nationella målsättningen för Europa 2020-strategin. I Sverige satsades 118 miljarder kronor på FoU under 2011.

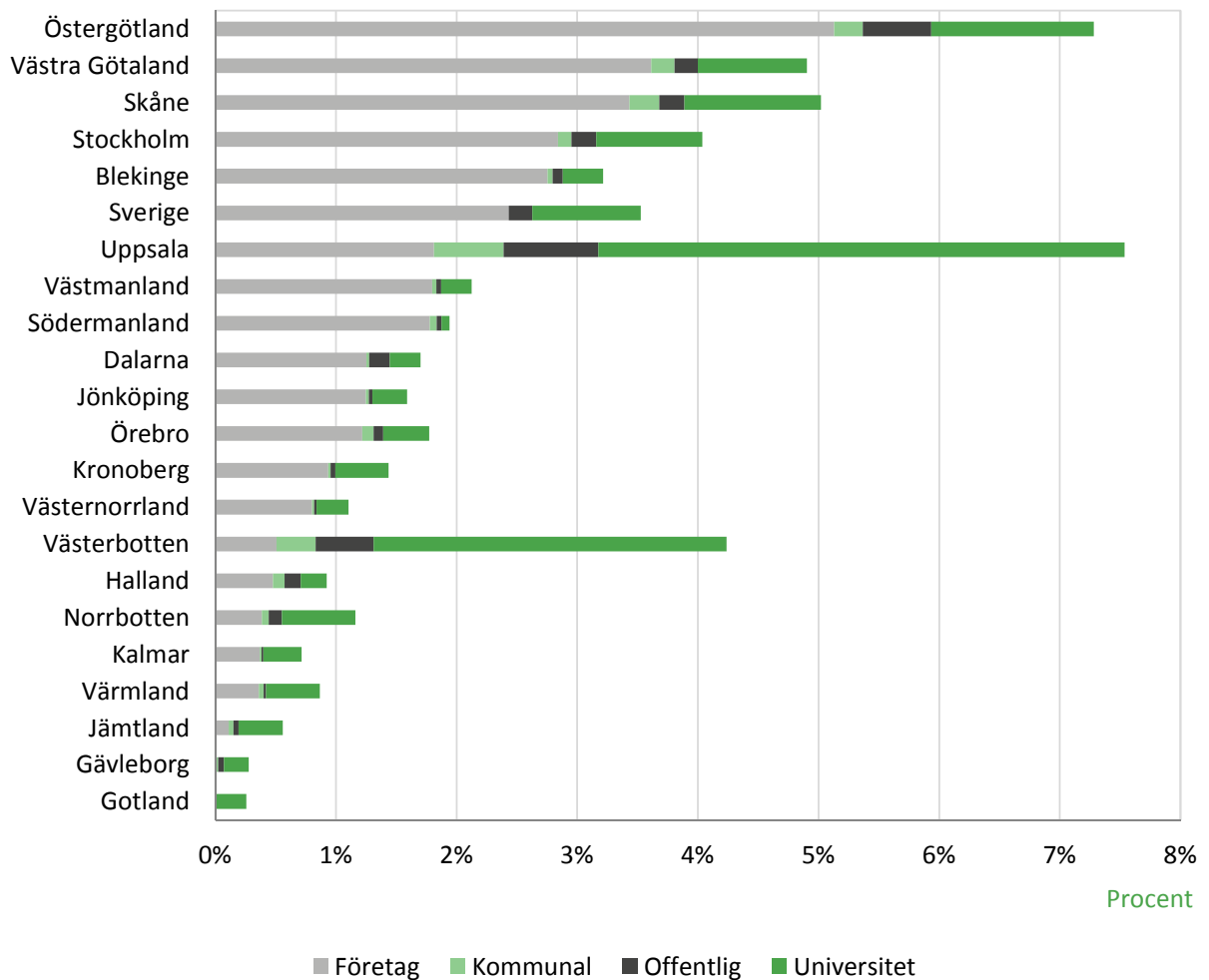
I Sverige är företagens forskning och utveckling⁴ i huvudsak inom varuproduktion**. Varuproducerande företag stod för 73 procent av företagens totala FoU under 2011 och tjänsteproducerande företag för 27 procent. Jämfört med 2009 har FoU ökat i tjänsteproducerande företag och minskat i varuproducerande företag.

* Innovation innebär att forskning och utveckling lett fram till en ny produkt, en ny process, en organisationsförändring eller ett nytt marknadsföringskoncept. Enligt SCB:s definition ska det vara en nyhet för företaget men behöver inte vara en nyhet för branschen.

** Statistiken inkluderar ej småföretag med 1-9 anställda.

FoU per sektor som andel av BRP

Län
2011 (2010)***

I Västerbottens län är forskning och utveckling cirka 4 procent av bruttoregionprodukten (BRP). Den största delen av länets FoU är inom universitetssektorn.

*** Statistik på FoU är från 2011. Statistik på BRP är från 2010.

KLIMAT OCH ENERGI

MINSKADE UTSLÄPP AV VÄXTHUSGASER

Atmosfärens medeltemperatur ökar till följd av utsläpp av växthusgaser. Den här ökningen påverkar klimatet på jorden med fler naturkatastrofer, störningar i matproduktionen och ökad förekomst av epidemier till följd. Medeltemperaturen i atmosfären har ökat med ca 0,7 grader sedan början på 1900-talet⁵. För att stabilisera atmosfärens temperatur behöver utsläppen av växthusgaser minska.

Den nationella målsättningen är att utsläppen av växthusgaser ska vara 40 procent lägre år 2020 jämfört med år 1990*. De tre miljömålen i Europa 2020-strategin överlappar varandra och målen för energieffektivisering och ökad andel förnybara energikällor bidrar till att uppfylla målet för minskning av växthusgaser.

MINSKNING AV UTSLÄPPEN I VÄSTERBOTTEN

Minskningen av växthusgasutsläpp för Västerbotten har fram till år 2010 varit 6 procent. Målsättningen för år 2020 är bara ett etappmål. En långsiktig bedömning är att utsläppen av växthusgaser behöver minska till 1 ton per invånare till år 2100 för att inte medeltemperaturen ska öka mer än 2 grader⁶. Idag är växthusgasutsläppen 6,2 ton per invånare i

Västerbottens län, något lägre än motsvarande siffra för Sverige (7,0) och för EU-27 (9,4) men långt ifrån det långsiktiga målet.

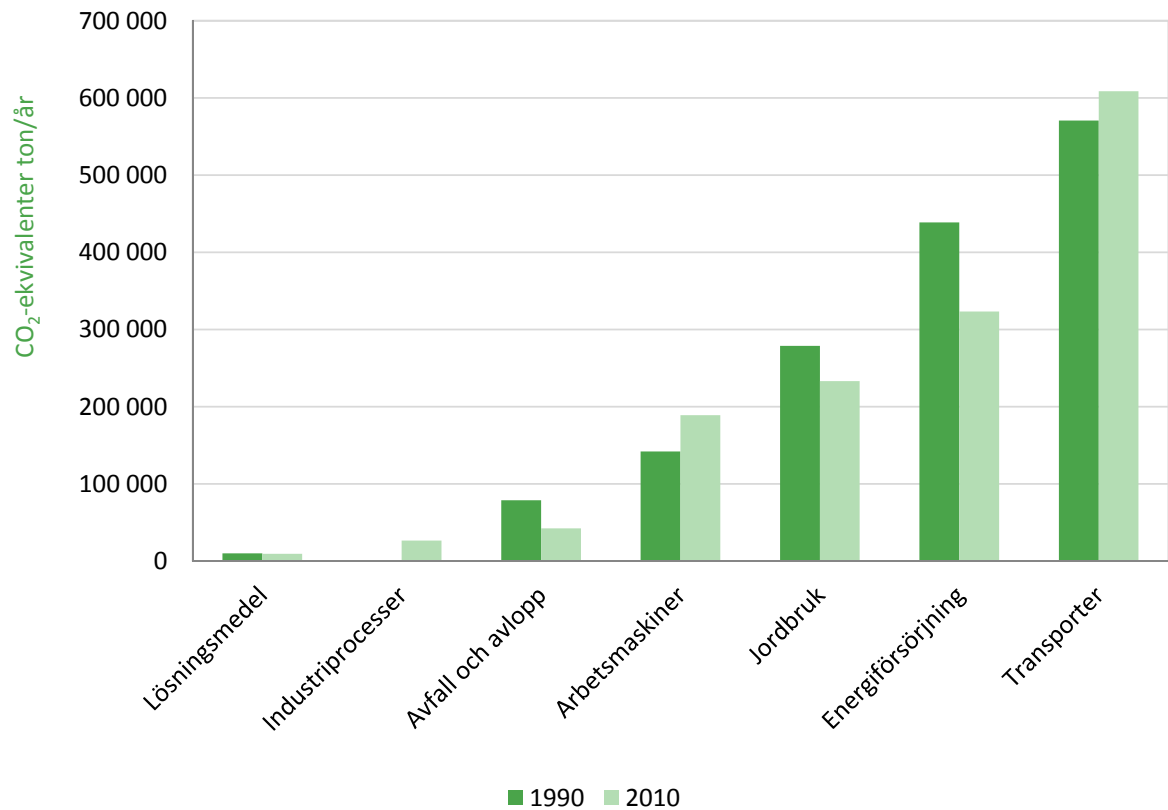
FOSSILA BRÄNSLEN

I Västerbotten är det transportsektorn som står för den största andelen av växthusgasutsläppen och den sektorn har ökat sina utsläpp sedan 1990. Den dominerande källan för utsläpp av växthusgaser är utvinnandet av energi från fossila bränslen inom transporter och energiförsörjning. Transporter och energiförsörjning stod tillsammans för 65 procent av utsläppen år 2010 i Västerbottens län. Den återstående tredjedelen är utsläpp från industri, jordbruk, avfallsdeponi och användning av lösningsmedel.

Växthusgasutsläpp härrörs till den region där utsläppen sker, antingen genom produktion eller de inomregionala transporterna. En allt mer global handel innebär att konsumtionen av de producerade varorna sker någon annanstans än där de produceras. En region kan på bekostnad av andra regioner exportera sina växthusgasutsläpp genom att flytta den produktion som ger höga utsläpp av växthusgaser.

* Målet gäller de sektorer av ekonomin som inte deltar i handeln med utsläppsrätter EU-ETS.

Utsläpp av växthusgaser per sektor Västerbottens län 1990 och 2010

Transportsektorn har ökat sina utsläpp av växthusgaser sedan 1990 och är den sektor med störst utsläpp i Västerbottens län.

KLIMAT OCH ENERGI

ENERGIEFFEKTIVISERING

Användningen av energi är en bidragande faktor till utsläpp av växthusgaser i atmosfären. Genom energieffektiviseringar kan beroendet av fossila bränslen minska och därmed även utsläppen av växthusgaser. Energiframställning har även andra negativa miljöeffekter som kan minskas genom en minskad energiförbrukning.

Sveriges nationella mål är satt till att energiintensiteten ska vara 20 procent lägre år 2020 jämfört med år 2008. Den europeiska målsättningen är att främja energieffektivisering men i praktiken är målet formulerat som en minskning av energiintensiteten. Energiintensiteten* definieras som energianvändning per krona förädlingsvärde**.

RELATIVT LÅG ENERGIINTENSITET

I Västerbotten krävs det cirka 150 MWh energi för varje miljon kronor förädlingsvärde. Norrbotten har den mest energikrävande produktionen i Sverige med nästan tre gånger så hög energiintensitet som rikets genomsnitt. Stockholms län, som har den största tjänstesektorn i Sverige, har den lägsta energiförbrukningen per förädlingsvärde.

ÖKAD EFTERFRÅGAN

Efterfrågan på energi förväntas öka i och med ökad levnadsstandard på andra kontinenter. Den ökningen kan inte fullt ut kompenseras med minskad energianvändning i Europa och Nordamerika. Behovet av energi baserat på förnybara källor är centralt för att den ökade efterfrågan inte ska leda till en ökning av medeltemperaturen i atmosfären.

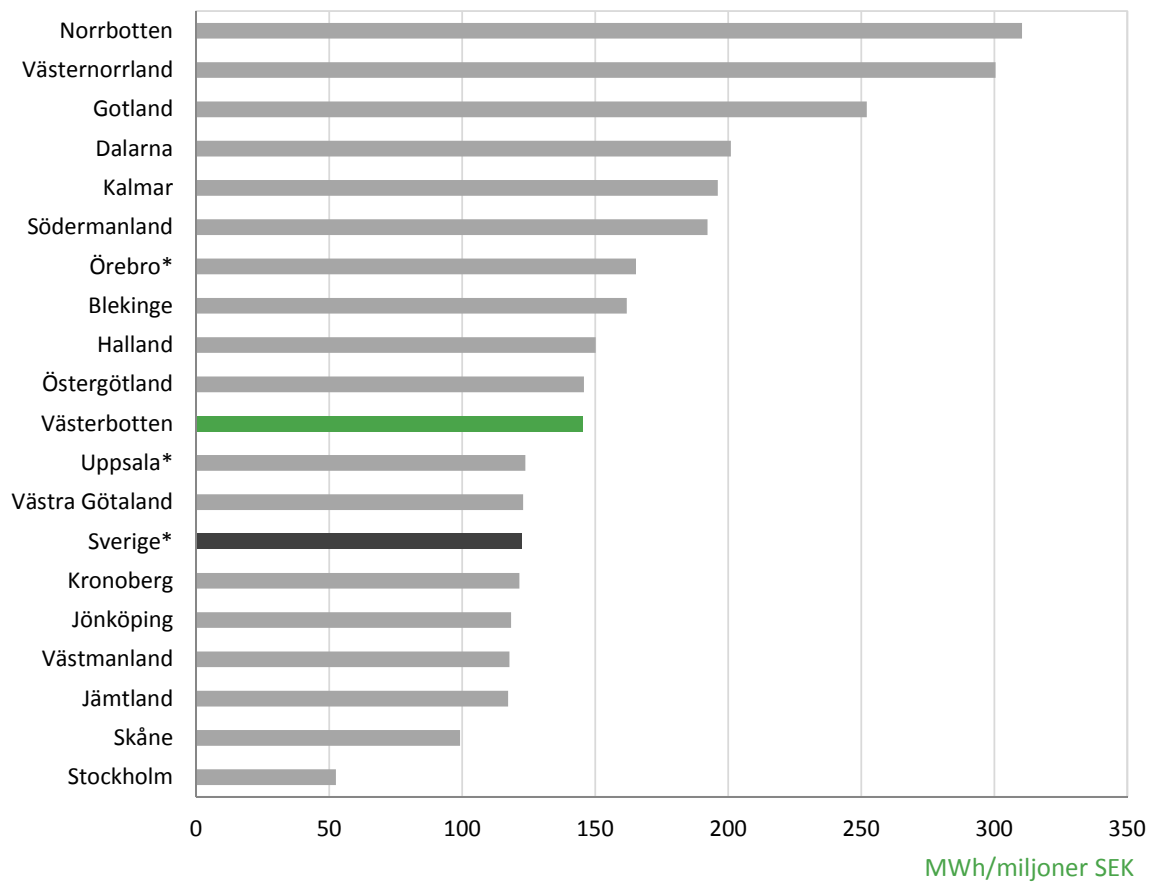
Målet kan uppfyllas genom en övergång till att producera mindre energikrävande varor och tjänster eller genom att energieffektivisera befintliga produktionsmetoder. Genom höjda priser på energi finns det incitament för företag och privatpersoner att välja mer energieffektiva lösningar. Ökade energipriser kan även leda till "carbon leakage" där energiintensiv industri flyttar till platser med lägre energipriser. Utsläpp av växthusgaser är ett globalt problem och utvecklandet av nya metoder och ny teknik som kräver mindre energi har potential att bli en konkurrensfördel.

* Enheten för energiintensitet är här MWh/miljoner kronor. Kan även mätas som oljekvivalenter/krona.

** Förädlingsvärdet är ett mått på det ekonomiska värdet av alla de varor och tjänster som produceras i en bransch, i en region (BRP) eller i ett land (BNP).

Energiintensitet

Län
2010

Skillnader i branschstruktur och skillnader i energieffektivitet innebär skillnader i energiintensitet mellan länen.

KLIMAT OCH ENERGI

MINSKAD ANVÄNDNING AV ICKE FÖRNYBARA ENERGIKÄLLOR

Den enskilt största källan⁷ till utsläpp av växthusgaser i atmosfären är användningen av fossila (icke-förnybara) bränslen. Genom en övergång mot användning av förnybara energikällor kan utsläppen av växthusgaser och även andra negativa miljöeffekter av fossila bränslen minskas.

Målsättningen för Sverige är att andelen förnybar energi ska vara minst 50 procent av den totala energianvändningen.

HÖG ANDEL FÖRNYBAR ENERGI

Andelen av energin som kommer från förnybara källor uppskattas till cirka 67 procent för Västerbottens län. Uppskattningen bygger på antagandet att den energi som produceras i länet även konsumeras i länet. I framställningen av energi i länet går det åt ca 1 procent icke-förnybar energi och i framställningen av fjärrvärme cirka 18 procent icke-förnybar energi. Västerbotten producerar drygt fyra gånger mer elektricitet än vad länet konsumerar. Fortfarande kommer 32

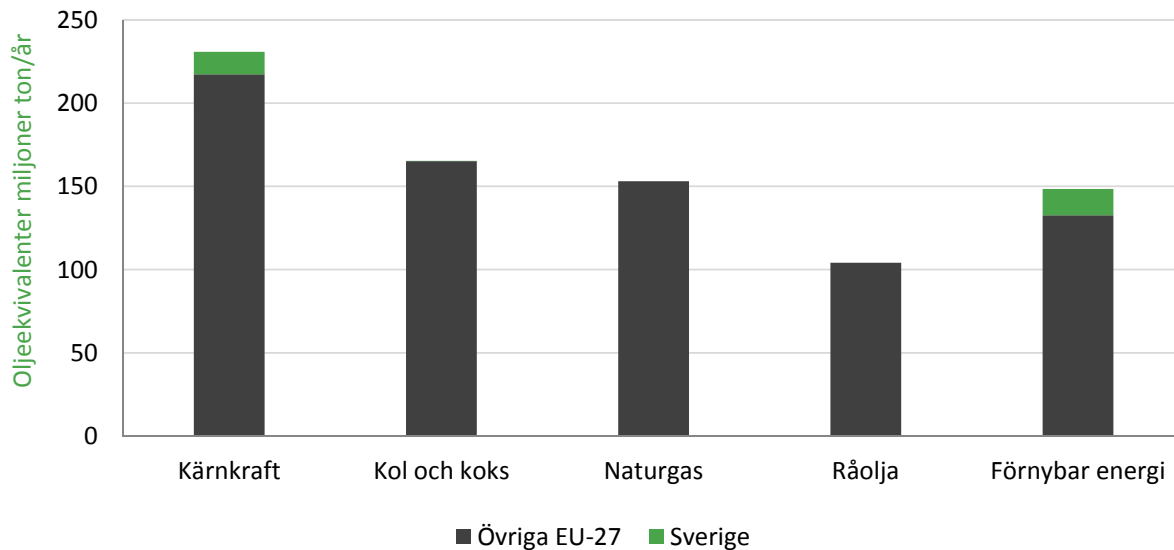
procent av energianvändningen i Västerbotten från icke-förnybara energikällor, främst inom transportsektorn. Förnybara drivmedel inom transportsektorn är idag 4,7 procent i EU-27 medan samma siffra för Sverige är 7,7 procent, vilket är bland de högsta i Europa.

STARKA FÖRUTSÄTTNINGAR

I ett omvärldsperspektiv har Västerbotten starka förutsättningar för produktion av förnybar energi i form av vattenkraft och vindkraft. Bedömningar pekar på att en stor potential till vindkraft i Europa finns i norra Skandinavien. Samtidigt är den svenska energiproduktionen endast en liten andel av den totala energiproduktionen i Europa.

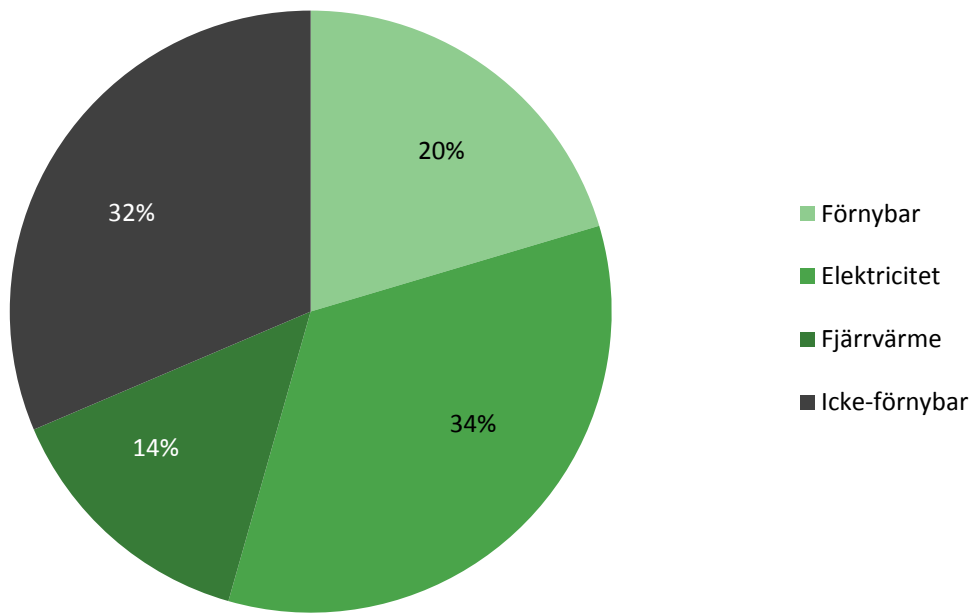
Nästan hälften av världens kolproduktion sker i Kina⁸ och cirka 20 procent av världens produktion av olja. Även USA har stora andelar av världens samlade produktion av kol och olja (12,9 respektive 10,5 procent av världsproduktionen).

Energiproduktion per energikälla Sverige och EU-27 2009

Den svenska produktionen av förnybar energi är bara en liten del av den totala produktionen i Europa.

Energianvändning per energislag Västerbottens län 2009

En tredjedel av länets elanvändning kommer från icke-förnybara energikällor.

EU 2020 PÅ REGIONAL OCH LOKAL NIVÅ

En viktig utgångspunkt för genomförandet av strategin är att den sker i bred samverkan med regional och lokal nivå. Det formuleras tydligt i det nationella reformprogrammet 2012³: "En lokal och regional förankring av Europa 2020-strategins mål och intentioner och därmed i det regionala och lokala tillväxtarbetet i Sverige, är avgörande för ett framgångsrikt genomförande av strategin". Genom samverkan mellan aktörer på europeisk, nationell, regional och lokal nivå kan arbetet med att uppnå målsättningarna förstärkas.

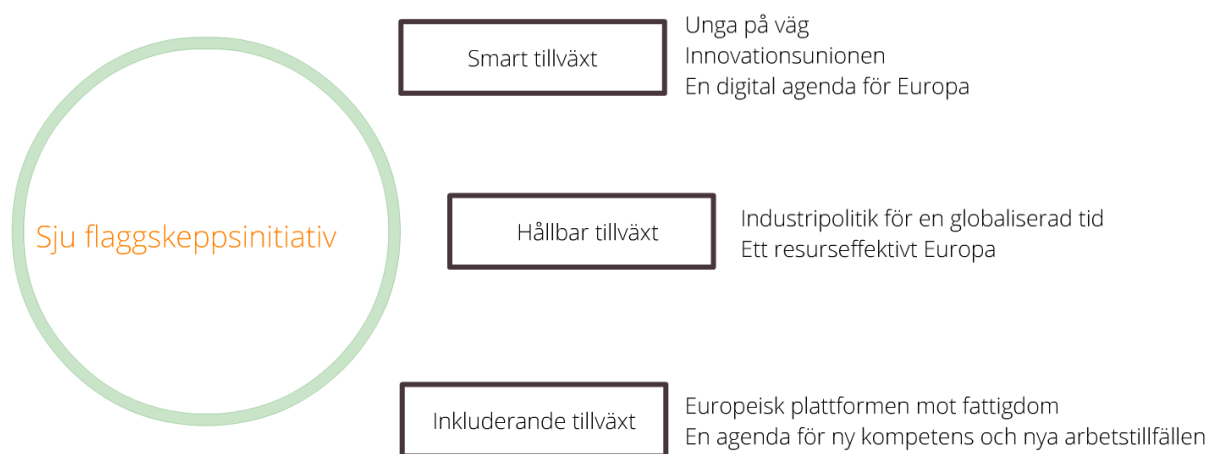
GENOMFÖRANDET

Den regionala och lokala nivån har tillgång till olika verktyg för att bidra till genomförandet av strategin². På regional nivå fördelas det nationella anslaget för regional tillväxt till projektverksamhet som kan bidra till att nationella och regionala prioriteringar förverkligas. På lokal nivå kan arbetet för att realisera målsättningarna förstärkas genom att arbeta för att lokala översiktsplaner och strategier, upphandlingsförfaranden, kommunala avgifter och skatter samt lokalt utvecklingsarbete är utformande med målsättningarna i åtanke.

På europeisk nivå finns sju stycken flaggskeppsinitiativ för att Europa ska uppnå målen i strategin. Flaggskeppsinitiativen är delstrategier som identifierar prioriterade områden och aktiviteter. De sju flaggskeppsinitiativen är: Unga på väg, Innovationsunionen, En digital agenda för Europa, Industripolitik för en globaliserad tid, Europeisk plattformen mot fattigdom, Ett resurseffektivt Europa och En agenda för ny kompetens och nya arbetstillfällen.

EUROPEISKA FINANSIERINGSKÄLLOR

Det finns även finansieringskällor på den europeiska nivån som är tillgängliga för att erbjuda aktörer på olika nivåer möjligheter att kunna arbeta mot att förverkliga målen. Den europeiska regionala utvecklingsfonden, europeiska socialfonden och landsbygdsprogrammet är några av de finansieringskällor som finns. EU har tagit fram en handbok för regionala och lokala aktörer med en kartläggning av finansieringskällor och andra europeiska verktyg. I länet har det inom ramen för de nationella anslagen och de europeiska programmen genomförts ett stort antal projekt.

EU har inrättat sju flaggskeppsinitiativ för att målen i Europa 2020-strategin ska uppnås.

EU 2020 – ÖVERSIKTSTABELL

	Andelen sysselsatta ska öka till väl över 80 % till år 2020			Att andelen 18-24-åringar som inte avslutat gymnasiestudier och som inte studerar ska vara mindre än 10 procent 2020*			Andelen 30-34 åringar med minst 2 årig eftergymnasial utbildning skall vara minst 40-45 procent		
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt
NORDMALING	77,1 %	80,4 %	78,8 %	16,7 %	26,3 %	22,1 %	41,1 %	21,7 %	31,4 %
BJURHOLM	73,6 %	82,7 %	78,4 %	24,1 %	19,3 %	21,6 %	34,2 %	28,6 %	31,3 %
VINDELN	77,9 %	81,4 %	79,8 %	18,0 %	19,7 %	18,9 %	45,4 %	17,7 %	31,9 %
ROBERTSFORS	79,2 %	81,7 %	80,5 %	19,1 %	20,9 %	20,0 %	42,4 %	28,8 %	35,3 %
NORSJÖ	75,0 %	81,2 %	78,2 %	15,9 %	21,8 %	19,5 %	42,5 %	19,0 %	31,3 %
MALÅ	79,2 %	82,0 %	80,7 %	23,2 %	20,0 %	21,4 %	37,3 %	16,3 %	25,2 %
STORUMAN	78,8 %	79,5 %	79,1 %	7,0 %	12,8 %	10,4 %	46,6 %	24,1 %	35,0 %
SORSELE	80,2 %	80,3 %	80,3 %	15,0 %	27,4 %	22,0 %	36,2 %	12,3 %	22,3 %
DOROTEA	80,1 %	82,6 %	81,5 %	12,7 %	15,6 %	14,6 %	30,6 %	6,4 %	18,8 %
VÄNNÄS	80,4 %	82,7 %	81,6 %	18,1 %	21,2 %	19,7 %	53,5 %	24,5 %	39,4 %
VILHELMINA	75,5 %	75,7 %	75,6 %	18,2 %	11,1 %	14,3 %	39,0 %	14,1 %	25,4 %
ÅSELE	75,7 %	75,7 %	75,7 %	16,5 %	22,3 %	19,8 %	40,7 %	12,9 %	25,9 %
UMEÅ	73,6 %	74,6 %	74,1 %	10,2 %	12,8 %	11,5 %	70,1 %	53,8 %	61,6 %
LYCKSELE	77,8 %	81,1 %	79,5 %	15,4 %	14,6 %	15,0 %	45,8 %	30,6 %	38,1 %
SKELLEFTEÅ	77,7 %	80,5 %	79,1 %	14,2 %	17,7 %	16,1 %	49,6 %	35,7 %	42,4 %
REGION8	77,5 %	79,7 %	78,7 %	15,4 %	16,3 %	15,9 %	42,2 %	20,9 %	31,1 %
3KOM	77,6 %	80,6 %	79,2 %	14,6 %	18,0 %	16,4 %	48,9 %	34,4 %	41,4 %
UMEÅREGIONEN	74,4 %	75,9 %	75,2 %	11,1 %	14,0 %	12,6 %	66,5 %	49,8 %	57,8 %
VÄSTERBOTTEN	75,7 %	77,7 %	76,7 %	12,2 %	15,2 %	13,7 %	59,4 %	42,9 %	50,8 %
SVERIGE	77,2 %	82,8 %	80,0 %	5,4 %	7,9 %	6,7 %	54,6 %	40,6 %	47,5 %
EU-27	62,3 %	75 %	68,6 %	11,6 %	15,3 %	13,5 %	38,5 %	30,8 %	34,6 %

Alla statistik är för år 2010 om inte annat anges.

* För Västerbotten och dess kommuner avser detta andelen 19-24-åringar.

** Vid antagandet att de långa sjukskrivningarna är jämnt fördelade mellan könen.

*** Data från SCB/rAps, Energimyndigheten och Energiluppen (Nenet).

**** Beräkningarna av andel förnybar energi bygger på följande antaganden: att den elektricitet som används i länet kommer från vattenkraft, att vattenkraften är till 99 procent förnybar samt att fjärrvärme är till 82 procent förnybar.

***** Statistik från år 2011. Privata forskningsinstitut är ej regionalt fördelade men är endast ett mindre belopp.

***** Eftersom utanförskapet är en aggregerad indikator där en av variablerna inte finns på kommunnivå underskattas värdet för utanförskap på kommunnivå.

Att öka den sociala delaktigheten genom att minska andelen kvinnor och män 20-64 år som är utanför arbetskraften (utom heltidsstuderande), långtidsarbetslösa eller långtidssjukskrivna***** till väl under 14 procent 2020			Andel av BRP som går till FoU ska vara minst 4 procent*****	Växthusgasutsläpp ska vara 40 procent lägre år 2020 jämfört med 1990 års nivåer	Energiintensiteten ska vara 20 % lägre år 2020 jämfört med år 2008****	Andelen förnybar energi ska vara minst 50 % av den totala energianvändningen****
Kvinnor	Män	Totalt	Totalt	Totalt	Totalt	Totalt
12,2 %	7,7 %	10,9 %	–	-22,7 %	-1,0 %	70,1 %
14,5 %	5,4 %	10,3 %	–	-1,3 %	17,0 %	66,9 %
11,4 %	8,9 %	10,7 %	–	8,2 %	-9,0 %	66,0 %
11,1 %	7,4 %	10,0 %	–	0,7 %	19,0 %	64,5 %
12,7 %	5,8 %	10,6 %	–	-0,6 %	-9,0 %	82,7 %
10,0 %	10,6 %	11,2 %	–	33,6 %	2,0 %	67,5 %
10,1 %	6,0 %	8,5 %	–	-7,4 %	10,0 %	47,0 %
9,0 %	6,3 %	9,0 %	–	-1,7 %	39,0 %	57,7 %
10,6 %	2,9 %	7,2 %	–	-8,9 %	12,0 %	60,6 %
12,4 %	9,4 %	11,5 %	–	-14,0 %	1,0 %	59,4 %
13,0 %	10,2 %	12,7 %	–	-10,1 %	0,0 %	59,3 %
11,1 %	10,9 %	12,6 %	–	12,3 %	18,0 %	72,5 %
9,3 %	8,1 %	9,5 %	–	-12,0 %	-9,0 %	71,7 %
13,5 %	9,5 %	12,7 %	–	-0,9 %	-18,0 %	57,6 %
11,7 %	7,6 %	10,4 %	–	-8,6 %	-4,0 %	62,1 %
12,0 %	8,3 %	11,2 %	–	-1,6 %	-3,0 %	60,1 %
11,7 %	7,6 %	10,5 %	–	-7,3 %	-4,0 %	63,2 %
9,8 %	8,1 %	9,7 %	–	-10,4 %	-8,0 %	70,5 %
13,6 %	10,8 %	12,2 %	4,2 %	-8,1 %	-5,8 %	68,0 %
–	–	16,1 %	3,5 %	-9,3 %	2,3 %	47,9 %
–	–	24,2 %	2,0 %	-15,0 %	–	12,5 %

KÄLLOR

1. Europa 2020, Europeiska kommissionen
http://ec.europa.eu/europe2020/index_sv.htm
2. Delivering on the Europe 2020 Strategy: Handbook for Local and Regional Authorities, Regionkommitten/Europeiska kommissionen, Bryssel, 2012
<http://portal.cor.europa.eu/europe2020>
3. Sveriges nationella reformprogram 2012, Regeringskansliet, 2012
<http://www.regeringen.se/content/1/c6/19/12/44/96f35920.pdf>
4. Forskning och utveckling i Sverige 2011, Sveriges officiella statistik, Statistiska meddelanden, UF 14 SM 1201, SCB, 2012
http://www.scb.se/Statistik/UF/UF0302/2011A01B/UF0302_2011A01B_SM_UF14SM1201.pdf
5. En varmare värld, Naturvårdsverket
<http://www.naturvardsverket.se/Start/Klimat/En-varmare-varld/Varlden-bli-varmare/>
6. Underlag till en färdplan för ett Sverige utan klimatutsläpp 2050, Naturvårdsverket, 2012
<http://www.naturvardsverket.se/Documents/publikationer6400/978-91-620-6537-9.pdf>
7. Global emissions, United States Environmentl Protection Agency (US EPA)
<http://www.epa.gov/climatechange/ghgemissions/global.html>
8. Key World Energy Statistics 2012, International Energy Agency (IEA), 2012
<http://www.iea.org/publications/freepublications/publication/kwes.pdf>

Producerad av Anna Norin och Daniel Levisson, Region Västerbotten.
Grafisk form: Axel Karlsson
Omslagsfoto: Mariann Holmberg
Tryckeri: NRA

Upplaga: 250 exemplar
ISBN 978-91-979678-6-0

Om du är intresserad av bakgrundsrapporter och källor till denna rapport rekommenderar vi den digitala versionen, med klickbara länkar, som finns att hämta på <http://www.regionvasterbotten.se/erup>

